

חינוך לחיים

פרשת קדושים

לא תשנא את אחיך בלבבך – ואהבת לרעך כמוך – קדושים תהיו.

כולם יודעים כשאחד עושה רעה לחבירו שאסור להשיב לו כגמולו שזה מפורש בתורה 'לא תקום ולא תטור' אלא הוא מחוייב למחול לו ולהסיר מליבו השנאה, אבל לא יודעים כיצד מסירים ועוקרים את מליבו, מה האמצעי לזה, איך אפשר לשלוט על הלב, הרי כעבור שנים שיהא לו הזדמנות לנקום, בודאי ינקום??

ר' ישראל סלנטר מחולל תנועת המוסר מצא עצה בדוקה לזה!!! כשאחד עושה רעה לחבירו, שיעשה לו טובה!!! ישלם לו טובה תחת רעה!! בזה הוא עוקר השנאה בליבו וגם ע"י הטובה שעושה לחבירו גם חברו שעשה לו רעה מתקרב אליו ויתחרט על מעשיו ועי"ז הם הופכים אוהבים אחד לשני.

כל העולם מדברים על מידות וכולם מבינים שמידות רעות זהו חורבן העולם, כל הצרות באות מזה ומידות טובות הם עיקר גדול בקיום כל התורה כנאמר בפרשתינו 'ואהבת לרעך כמוך' ואמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה!!! ומבאר הסבא מקלם כי זה כלל גדול בקיום כל התורה. ומובר בספרו של ר' חיים ויטל 'נמצא כי בהיות המידות הרעות קבועות באדם נמנע הוא מלקיים התורה והמצוות וגם אם יקיימם יהיה שלא לשם שמים ובטורח גדול ועליו נאמר 'נזם זהב באף חזיר'. כי עוד טומאתו בו מלובש תוך הקליפות וכמ"ש זכה נעשית לו תורתו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המוות' והשינוי יכול להיות רק כדברינו שישלם טובה תחת רעה וכמו שמצינו בגמ' באלו מציאות 'אוהב לפרוק ושונא לטעון מצווה בשונא כדי לכופ יצרו' כי בכדי לעקור המידה הרעה של שנאת אחים צריך ע"י עשיית טובה לשונא.

הגמ' בברכות כ"ח מביאה כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו לפני פטירתו ובקשו ממנו 'למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לחיי העולם הבא' ענה להם: הזהרו בכבוד חבריכם וכו' שואל ר' יעקב ניימן זצ"ל מורו ורבו של אבי ז"ל עכשיו נזכרו ללמוד ממנו אורחות חיים? ומה למדו ממנו כל ימי חייו? הייתכן שכל מה שלימד עד עכשיו לא היו אורחות חיים??

ומסביר שלקראת פטירתו רצו התלמידים לדעת על המעלה העליונה שר' אליעזר הגיע שהרי בטוח הגיע לדרגות הכי גבוהות ומה לדעתו הפיסגה – השיא??

והתשובה היא המעניינת!!! לא ענה להם סתרי תורה אלא דברים פשוטים. אם אתם רוצים לעלות ולהגיע למעלות הכי גדולות הרי 'הזהרו בכבוד חבריכם!!!' וע"י דברים פשוטים כאלה תעפילו למעלות העליונות ביותר, מפני שקדושת התורה מעלה את האדם למעלות העליונות ביותר.

וההסבר שהרי חז"ל אומרים שאם לא היה כתוב בתורה 'לא תגזול' היינו לומדים גזל מהנמלה. אך כעת שהתורה כתבה את המצוות האלו הרי אנו מגיעים על ידם למדרגות העליונות עד אין סוף. ולכן אומרים חז"ל 'האי מאן דבעי למיהווי חסידא לקיים מילי דנזקין' שאומנם אלו דברים פשוטים אבל הם המביאים לחסידות, היות ואנו שומרים מצוות אלו ע"י קדושת התורה. זאת הדרך היחידה!!!

ולכן מסביר ר' יעקב זצ"ל את 'קדושים תהיו' כתבה התורה דווקא בהקהל – 'דבר אל כל עדת בני ישראל' כי האנשים חושבים שלא כל אדם ראוי למעלת הקדושה וזוכה לה רק אחד בדור או שניים... כי מעלת הקדושה מצריכה להיות פרושים מהעולם ולדור במדבריות. אבל התורה מלמדת אותנו שלא כך!! אלא ע"י המצוות הפשוטות יכול כל אדם וכל אחד ואחד להגיע למעלת הקדושה. ולכן אמרה התורה 'דבר אל כל עדת בני ישראל' בלי יוצא מן הכלל. קדושים תהיו- כל יהודי פשוט יכול להגיע לקדושה ע"י קיום המצוות. לכן אנו אומרים 'אשר קדשנו במצוותיו' כל מצווה ומצווה מביאה את האדם לקדושה. ורואים בכל הפרשה שכל המצוות הפשוטות מביאים לידי קדושה. 'איש אמו ואביו תראו' מביא לקדושה. 'את שבתותי תשמרו' מביא לקדושה 'לעני ולגר תעזוב אותם' מביא לקדושה 'לא תגנבו ולא תשקרו' מביא לקדושה וכו' וכו' ובתנאי שעושה זאת מפני 'כי אני ה' אלוקיכם' – כי ה' ציווה!!!

זכות זאת ישנה רק לעם ישראל מפני שכל הדברים הפשוטים הם מקודשים בקדושת התורה, אבל חכמי אומות העולם אין להם הזכות הזאת והם צריכים לסגף עצמם ולדור במדבריות בכדי להגיע לקדושה. ולכן אנו יכולים להתפאר 'אתה בחרתנו מכל העמים' – כי היהודי פשוט ביותר יכול להגיע למדרגות העליונות יותר מחכמי אומות העולם הכי חשובים כי להם אין את תורת ה'.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com

(ר' יעקב ניימן זצ"ל
מורו ורבו של אבי ז"ל)

חינוך לחיים

פרשת קדושים

"איש אמו ואביו תיראו"

בעשרת הדברות נצטוונו על כיבוד הורים – "כבד את אביך ואת אמך" ואילו כאן בפר' הצטוונו על מוראם – "איש אימו ואביו תראו" ולכא' מדוע בכיבוד הורים לא הזכירה התורה כי המצווה מופנית ל"איש" אלא רק כהוראה כוללת ואילו במורא הדגישה שהמצווה מופנית אל ה"איש"?

מסביר הרב דינר דרך הדרוש שבא התורה לומר שגם לאחר שגדל האדם והתבגר וכבר נעשה "איש" בעל בעמיו, עדיין מחוייב במצוות מורא אביו ואמו בדיוק כפי שפחד וירא מהם בצעירותו, כאשר היה תחת שליטתם. כי בכל גיל זמן אינו יכול להשתמט מחובה קדושה זו. ולכן זה דווקא במורא כי ע"פ הטבע כאשר אדם מתבגר כבר אינו מתירא מהוריו כי אינם יכולים להרע או להיטיב לו אבל לגבי כיבוד ובטבע האנושי ככל שהאדם מתבגר הוא מקבל שכל ותבונה רבה יותר לכבד את הוריו כי מבין ומכיר בטובות הגדולות שעשו עימו.

מה נמלצו דברי ה"פלא יועץ" על מצווה זו – שיש אנשים שיוציאו ממון רב לפתיחת ההיכל או להיות סנדק וכד' אע"פ שזה רק חיוב מצווה וכאן על כל פעם ששומע בקול אביו ואמו מקיים מצווה רבה מהתורה – כאשר אדם יתבונן בחשיבות המצווה ויפנים וירגיש את ערכה ומעלתה זה ידרבן אותו לקיימה בכל פרטיה ודקדוקיה בידעו שבכל רגע מקיים מצווה מדאורייתא!!!

ר' חיים שמואלביץ חידש חידוש בגדרי המצווה – שמוטל על כל אדם לחפש אחר מעלה ומידה מיוחדת שניחן בה אביו יותר מאדם רגיל. וע"י כך אביו נהיה נכבד בעיניו ואז יהיה הכבוד שמכבדו כבוד אמיתי וכך יתקיים מצוות כבוד אב בשלמות. שהרי מצוות כיבוד שייכת רק שהבן מעריך את הוריו בהערכה פנימית מעומק הלב ולא רק כבוד חיצוני ולכן רק שיודע באמת על איזה מעלה מיוחדת שקיימת באביו באופן בולט הוא יעריך ויעריך ויכבד אותו. (תמיד זה קורא ל"ע בשעה שיושבים שבעה אז נזכרים לספר על דברים מיוחדים של האב. אז למה לחכות רק לאז...?????)

ויש לדעת שזו המצווה שמצמיחה גדולי ישראל שהרי רואים בפרשה שמתחילה ב"קדושים תהיו" ומיד ממשיכה במורא הורים ומה הקשר והשייכות ביניהם?? מסבירים שע"י קיום מצוות כיבוד ומורא יכול האדם להעפיל למעלת הקדושה שהיא המעלה הגבוהה ביותר בסולם המעלות של רבי פנחס בן יאיר. והסיבה כי ברגע שמרגיל עצמו להיות צייתן וכנוע להוריו, לכבד ולירא מהם, זה הגורם להצלחת הילד כי זה נוטע בו שורשים עמוקים של רצון לקבל, של כניעה וצייתנות וזה השורש של כל המידות הטובות. וידוע הסיפור עם החזו"א שתלמיד שאלו איך הגיעה לכזאת דרגה? וענה "כי השתדלתי מאוד בכבוד הורי"

וכך ציין הרב שטיינמן זצ"ל לדברי חז"ל ר' יהודה אומר בשכר כיבוד שכבדת אבותיך תראה בניך. יכול הדיוטות? ת"ל "תשיתמו לשרים בכל הארץ" – בזכות כיבוד הורים זוכים לבנים ת"ח שרי תורה. וכך כתב הפלא יועץ "במצוות כבוד אב לפום צערא אגרא, ואוכל פרות בעולם הזה, שיהיו לו בנים מהוגנים, שאלו לא היה אלא שכר זה דיו ליגע ב-20 אצבעותיו במצווה זו כדי לזכות לזה"

ובספרו "ארחות ישר" כותב שר התורה הגר"ח קנייבסקי כי כך גם מי שאינו נזהר בכבוד אב ואם נפרעים ממנו בעולם הזה, וכמו שהאדם מתנהג עם הוריו כל בניו יתנהגו עמו, והן מהדברים שרואים גם בדורות האחרונים. ומסופר בשם ר' אריה לווין זצ"ל שזה לא עונש אלא מציאות!! והראיה לכך מרש"י בסוף פר' תולדות על כך שכותב שיוסף היה במצרים 22 שנה ויעקב אביו לא ראה אותו כנגד 22 שנה שהיה יעקב בבית לבן ולא שימש את אביו יצחק. ושאל ר' אריה וכי זה היה מרצונו של יעקב, הרי ברח מפחד עשוי שרצה להורגו? בהכרח כי אין זה עונש אלא מציאות!! כל המכבד את הוריו זוכה לכבוד מילדיו!! וכל מי שאינו מכבד את הוריו אפילו מחמת אונס, לא יזכה מהם לכבוד, זו מציאות שקבע הבורא בעולמו!!

ונסיים בדברי הרב שטיינמן זצ"ל שנשאל מדוע הזקנים בימינו ב"ה מאריכים ימים וענה "אנו מצויים בשלהי גלות אדום. זכותו של עשו הרשע שעמדה לו עד עתה היא זכות כבוד אב, כך מובא בחז"ל. עתה כאשר רוצה הקב"ה לחלצנו מיד עשו הרשע ולהפילו שדוד תחת רגלנו, הוא מזכה אותנו במצווה גדולה זו של כבוד הורים על מנת שעל ידה נתגבר על זכותו של עשו ונוכל לו. בשל כך לעת קץ הגלות מאריך הקב"ה את חיי הורינו הזקנים, כדי שיזכו הבנים לטרוח ולשמעם בהתמסרות וע"י זה נגאל גאולת עולמים, במהרה בימינו אמן!!!

(אוצרותיהם אמלא)

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com